

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Την αρχή έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ, έπονται κι άλλοι

ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΨΥΛΟΥ

Εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι στην Ευρώπη βγαίνουν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν εναντίον του ευρώ, εναντίον των Βρυξελλών ή της Άνγκελα Μέρκελ. Τι συμβαίνει; διερωτάται η *Die Zeit*, η εφημερίδα της γερμανικής σοσιαλδημοκρατικής διανοήσης, η οποία διαπιστώνει, μάλιστα, με έκδηλη ανησυχία ότι «η εξέγερση στη Νότια Ευρώπη όχι μόνο ωθεί εκατοντάδες χιλιάδες στους δρόμους, αλλά οδηγεί εκα-

τομμύρια να ψηφίζουν Αριστερά στις κάλπες». Η *Die Zeit* σε ένα ιδιαίτερα σημαντικό άρθρο προσπαθεί να ερμηνεύσει αυτό που ονομάζει «αριστερή εξέγερση στην Ευρώπη»: «Η ριζοσπαστική Αριστερά έχει φτάσει με τον ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα στην κυβερνητική εξουσία και με το κόμμα *Podemos* στην Ισπανία στα πρόθυρα της εξουσίας», γράφει και προσθέτει: «Οι εξεγερμένοι αυτοί είναι διαφορετικού είδους από τους κομμουνιστές με την ξύλινη

γλώσσα. Σκέφτονται διαφορετικά. Διατυπώνουν μια νέα ριζοσπαστική θεωρία, αμφισβητώντας εκ βάθρων τη σημερινή Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας».

Η σοσιαλδημοκρατική εφημερίδα δεν διστάζει να παραδεχτεί ότι υπάρχει λογική σε όλο αυτό το κίνημα: «Σε δραματικές καταστάσεις οι ριζοσπαστικές ιδέες είναι μερικές φορές λογικές», σημειώνει χαρακτηριστικά. «Οι νέοι στην Ελλάδα και την

Τα εκατομμύρια των πολιτών που ψηφίζουν τα κόμματα της Αριστεράς δεν είναι επαναστάτες που θέλουν το σοσιαλιστικό ιδεώδες. Βελτίωση της ζωής τους θέλουν, με χειροπιαστά μέτρα κατά της ανεργίας, της λιτότητας και της αβεβαιότητας για το αύριο...

Οι κυρίαρχες δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης; «Η άρχουσα κλάση», απαντά ο δεύτερος στην ηγεσία του Podemos, Ιβίγο Ερεχόν. «Η άρχουσα κλάση είναι μια συμμαχία ενάντια στον λαό, ενάντια στο έθνος», προσθέτει. Στην κορυφή της κλάσης αυτής δεν είναι πλέον μόνο οι κάθε λογής βιομήχανοι Κρουπ, αλλά οι τραπεζίτες Σάιλοκ. Οι λαοί των είκοσι οχτώ κρατών-μελών της ΕΕ είναι βαθύτατα δυσαρεστημένοι με την πολιτική λιτότητας που ασκούν οι Βρυξέλλες κατ' εντολήν της Γερμανίας. Τεράστια τμήματα του πληθυσμού πολλών χωρών-μελών αρχίζουν να ψηφίζουν με τιμωρητική διάθεση και τείνουν να ανατρέψουν το υπάρχον πολιτικό σκηνικό.

Το μεγάλο ζητούμενο είναι, φυσικά, προς ποια κατεύθυνση θα εκφραστεί αυτή η διάθεση των Ευρωπαίων. Στις βόρειες χώρες του ευρωπαϊκού πυρήνα η κοινωνική διαμαρτυρία κατευθύνεται μέχρι σήμερα κυρίως προς την ξενοφοβική Δεξιά, ενώ στις χώρες της περιφέρειας ωφελούνται κυρίως αριστερές - ριζοσπαστικές δυνάμεις, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα, το Podemos και η Ενωμένη Αριστερά στην Ισπανία, το Σιν Φέιν στην Ιρλανδία. Κοινός παρονομαστής, η συρρίκνωση των συστημικών - φιλοευρωπαϊκών κομμάτων, ιδιαίτερα της Κεντροαριστεράς, η οποία σε ορισμένες χώρες αντιμετωπίζει πλέον... υπαρξιακά προβλήματα, καθώς έχει εξελιχθεί σε στυλοβάτη του νεοφι-

λελεύθερου συστήματος κι έχει ταυτιστεί στα μάτια των πολιτών με τα δεξιά κόμματα.

Τα εκατομμύρια των πολιτών που ψηφίζουν τα κόμματα της Αριστεράς δεν είναι επαναστάτες που θέλουν το σοσιαλιστικό ιδεώδες. Βελτίωση της ζωής τους θέλουν, με χειροπιαστά μέτρα κατά της ανεργίας, της λιτότητας και της αβεβαιότητας για το αύριο. Στον βαθμό που βλέπουν τέτοιες αλλαγές μπορούν να κατανοήσουν όλο και περισσότερο την ανάγκη για πιο ριζικές τομές. Άλλωστε, η ιστορία έχει δείξει ότι οι μεγάλες, κοσμογονικές αλλαγές ήταν συνήθως έργο συνηθισμένων ανθρώπων, οι οποίοι υπό κάποιες ξεχωριστές κοινωνικές συνθήκες μπορούν να κάνουν απίστευτα πράγματα. Ιστορικές ευκαιρίες σαν τη σημερινή έρχονται μια φορά στα πενήντα χρόνια και την παρούσα ευκαιρία η Αριστερά δεν πρέπει να την αφήσει να περάσει ανεκμετάλλευτη από τα χέρια της. Εξάλλου, υπάρχει και η άλλη πλευρά: σε ορισμένες χώρες της ΕΕ αυξάνουν σημαντικά τη δύναμή τους τα ακροδεξιά και ευρωσκεπτικιστικά κόμματα, δίνοντας πρωτεύουσα σημασία στην έξοδο από την ΕΕ και την Ευρωζώνη. Στην Ιταλία, για παράδειγμα, κατά του ευρώ τάσσονται πέντε ιταλικά κόμματα με συνολικό ποσοστό περίπου... 60% των ψήφων, ενώ η κυβερνώσα Κεντροαριστερά του πρωθυπουργού Ματέο Ρέντσι συνεργάζεται με το Βερολίνο, ψελλίζοντας

Ισπανία βιώνουν δραματικές καταστάσεις, βιώνουν τη φτώχεια και την αδικία. Νιώθουν προδομένοι απ' όλους όσοι βρίσκονται στην εξουσία. Γιατί τους είπαν ψέματα, τους εξαπάτησαν. Ο Καρλ Μαρξ έγραψε τον χειμώνα του 1843-1844 ότι "για να ριζοσπαστικοποιηθείς πρέπει να το πιστέψεις". Τότε ο Μαρξ ήταν 26 ετών. Ήταν κι αυτός ένας Αγανακτισμένος, όπως οι "Αγανακτισμένοι" που κάνουν σήμερα τις διαδηλώσεις στην Ισπανία», διαβάζουμε στην Die Zeit.

Από τον Κρουπ στον Σάιλοκ

Ποιος είναι ο εχθρός της Αριστεράς σήμερα; Η τρόικα; Η Άνγκελα Μέρκελ;

απλώς μικροενστάσεις στην πολιτική της λιτότητας.

Η ευρωπαϊκή Αριστερά να γίνει πιο «λαϊκιστική»

Η εφημερίδα *Die Zeit* επικαλείται και τον Αργεντινό μετα-μαρξιστή φιλόσοφο Ερνέστο Λακλάου, που απεβίωσε πριν από έναν χρόνο σε ηλικία 78 ετών. «Όπως έγραψε ο Λακλάου μαζί με τη σύζυγό του, Σαντάλ Μουφ, στο βιβλίο τους *Ηγεμονία και σοσιαλιστική στρατηγική, το εθνικό συναίσθημα και ο λαϊκισμός – τρωμένων των αναλογιών – θα μπορούσαν να αποδειχθούν πηγή ενέργειας για την Αριστερά*», τονίζει η γερμανική εφημερίδα. Άλλωστε, ο «αντι-λαϊκισμός» είναι η κατεξοχήν ιδεολογία των κοσμοπολιτικών ελίτ, των κερδοσυνετών από τον παγκοσμιοποιημένο νεοφιλελευθερισμό, ο οποίος κυκλοφορεί με το πλαστό διαβατήριό του «εκσυγχρονισμού».

Οι κυρίαρχες τάξεις λοιδορούσαν ανέκαθεν κάθε ρεύμα με αναφορά στα λαϊκά συμφέροντα. Οτιδήποτε παραπέμπει στις «σκοτεινές» λέξεις «λαός» και «ισότητα» κατακρίνεται αμέσως ως λαϊκισμός, ο οποίος, με τη σειρά του, στηλιτεύεται ως πολιτική δημαγωγία. Σ' αυτό το φόντο ο Λακλάου έχει δίκιο όταν αποφαινεται ότι «η απόρριψη του λαϊκισμού με αποτροπιασμό υπονοεί και την απόρριψη της αριστερής πολιτικής».

Ο Λακλάου έναν χρόνο πριν από τον θάνατό του είχε δώσει, μάλιστα, συνέντευξη στην εφημερίδα *Αυγή*, υποστηρίζοντας ότι η ευρωπαϊκή Αριστερά πρέπει να γίνει λαϊκιστική, κατά το λατινοαμερικανικό πρότυπο. «Ο λαϊκισμός», έλεγε, «δεν είναι ιδεολογία. Ο λαϊκισμός είναι ένας τρόπος πολιτικής συμμετοχής. Λαϊκισμός σημαίνει ότι οι μάζες κινητοποιούνται για έναν σκοπό. Ο λαϊκισμός είναι ένας τρόπος να οικοδομηθεί το πολιτικό σύστημα. Θέτει τους ασθενέστερους, τους "από κάτω", αυτούς που είναι στον πάτο του συστήματος, ενάντια στο σύστημα. Μια τέτοια επίκληση μπορεί να γίνει και από τα δεξιά και από τα αριστερά. Στη Λατινική Αμερική ο λαϊκισμός, σε γενικές γραμμές, είναι αριστερός λαϊκισμός. Αυτή ίσως είναι η μεγαλύτερη διαφορά Ευρώπης - Λατινικής Αμερικής».

Σύμφωνα με τον Λακλάου, οι δύο όροι της ανατροπής στην Ευρώπη είναι οι λαϊκές κινητοποιήσεις με σαφή πολιτικά επίδικα και η προβολή συνολικού εναλλακτι-

κού προγράμματος. «Η απάντηση στην κρίση έχει δύο πτυχές», έλεγε ο Αργεντινός φιλόσοφος: «Μια απάντηση θα πρέπει να έχει έναν οριζόντιο άξονα, που θα ενσωματώνει τις λαϊκές κινητοποιήσεις σε διάφορους τομείς, κι έναν κάθετο άξονα, την προσπάθεια, δηλαδή, να ανοικοδομηθεί το κράτος σε νέα βάση. Στη Λατινική Αμερική οι δύο αυτοί άξονες, ο οριζόντιος και ο κάθετος, έχουν συνδυαστεί επιτυχώς από μια σειρά καθεστώτων. Τους συνδύασαν ο Τσάβες στη Βενεζουέλα, ο Μοράλες στη Βολιβία, ο Κορέα στον Ισημερινό, ο Κίρχνερ στην Αργεντινή. Το πρόβλημα με την Ευρώπη είναι ότι αυτοί

σκοπήσεις γιατί συνδυάζει τον κινηματικό χαρακτήρα με την προβολή ενός κυβερνητικού προγράμματος «μιας αμετάκλητης αλλαγής», όπως έγραψε η γαλλική *Le Monde*. Η κυρίαρχη ελίτ στην Ισπανία αλλά και στην Ευρώπη κάνει όμως ό,τι μπορεί για να αποτρέψει μια κυβέρνηση του Podemos στις εκλογές του προσεχούς Νοεμβρίου, χαρακτηρίζοντας «λαϊκιστικό» το πρόγραμμά του.

Στην κατεύθυνση αυτή το κυρίαρχο σύστημα ενισχύει με κάθε τρόπο το κεντροδεξιό κόμμα Ciudadanos («Θιουδαδάνος» / «Πολίτες» στα ισπανικά) του 35χρονου

Ο Αργεντινός μετα-μαρξιστής φιλόσοφος Ερνέστο Λακλάου.

οι δύο άξονες παρουσιάζονται ξεχωριστά και όχι ως συμπληρωματικές έννοιες.

Η χήρα του Λακλάου, Σαντάλ Μουφ, καθηγήτρια Πολιτικής Θεωρίας στο Κέντρο για τη Μελέτη της Δημοκρατίας του λονδρέζικου Πανεπιστημίου Westminster, θεωρεί, μάλιστα, ότι το φαινόμενο ΣΥΡΙΖΑ είναι «ένα πολύ επιτυχημένο παράδειγμα αριστερού λαϊκισμού. Βλέπουμε σήμερα την εμφάνιση ενός νέου είδους αριστερού λαϊκισμού στην Ευρώπη και για μένα αυτό είναι μια πολύ θετική εξέλιξη. Είναι ένας τρόπος με τον οποίο μπορούμε να αρχίσουμε να σπάζουμε τη συνείδηση του Κέντρου και να αρχίσουμε να εξετάζουμε πραγματικές εναλλακτικές λύσεις στη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση».

Το ισπανικό πείραμα

Στην Ισπανία το Podemos του 36χρονου Πάμπλο Ιγκλέσιας προηγείται στις δημο-

Αλμπέρ Ριβέρα. Οι Πολίτες ξεκίνησαν το 2006 με ένα ποσοστό 3% ως ένα μικρό δεξιό καταλανικό κόμμα, αντίθετο, μάλιστα, στην ανεξαρτησία της Καταλονίας. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, η επιρροή τους εκεί δεν ξεπέρασε το 3%. Στις ευρωεκλογές του 2014 αποφάσισαν όμως να κινηθούν σε πανισπανικό επίπεδο. Απέσπασαν 3,6% και εξέλεξαν δύο ευρωβουλευτές. Έκτοτε όμως όσο υποχωρεί το κυβερνών Λαϊκό Κόμμα του Ραχόι τόσο ανεβαίνουν οι Πολίτες, συσπειρώνοντας κεντροδεξιούς ψηφοφόρους που αντιδρούν στην πολιτική της λιτότητας. Ισχυροί οικονομικοί κύκλοι στη Μαδρίτη ευελπιστούν ότι το νεόκοπο συστημικό αυτό κόμμα θα συνεργαστεί με το κεντροδεξιό Λαϊκό είτε με το Σοσιαλιστικό, ώστε να μην επιτραπεί η συμμετοχή των Podemos στη νέα κυβέρνηση. ■